

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. IV. De immunitate purè personali Ecclesiasticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

poterant, sic quoque eo finito ad id compelli possunt, ut cum Abb. in *cit. c. adversus*, num. 3. § 8. Pirh. *h. t. num. 91.* idque, ut iidem, extendendum, quod tales teneantur tam finito quam durante officio satisfacere, etiamsi commoditas proveniens ex hoc eorum delicto non ipsis, sed universitati aut domino cesserit; ita, ut, si non possint inducere universitatem vel dominum ad satisfaciendum, ipsi de suo teneantur satisfacere. Secundò, quod successores in officio imponentium istiusmodi contributiones seu collectas teneantur ad satisfaciendum vel ex communibus bonis communitatis, vel inducendo ad satisfaciendum eos, quibus collectæ sunt applicatæ, non tamen tenentur ad satisfaciendum ex bonis propriis, cum non deliquerint, nec aliquid ex dictis collectis perceperint aut usurpaverint; adeoque si intra mensem non satisfecerint ipsi excommunicationem non incurrunt. Nisi tamen hi successores in officio sint quoque hæredes antecessoris qui collectam imposuit; tunc enim tenebuntur satisfacere Ecclesiæ, quæ ex inde damnnum passa. Ita Suar. de *cenfib. d. 21. f. 2. n. 101. in fine.* Barbos. in *c. adversus*, num. 5. Pirh. *l. c.*

2. Resp. ad tertium à dictis pœnis excommunicationis & interdicti extra articulum mortis nemo absolvere potest, nisi summus Pontifex aut

alius de illius speciali licentia; non obstantibus quibuscunque privilegiis, sub quibuscunque formulis seu clausulis concessis etiam Imperatoribus ac regibus. Et quidem non nisi prius facta satisfactione aut præstita super ea faciendi cautione & promissione seria de istiusmodi impostis non attentandis, ita ut absolutio ab alio vel aliter facta sit, non tantum nulla, sed & graviter peccaminosa, pro ut hæc statuuntur in *Bulla cœne* §. 21. & 22. contra quod, si dicatur dictam Bullam non esse ubique receptam aut promulgatam, bene responderetur eo dato, non concessio, certum esse, quod à peccaminosa transgressione ac pœna SS. canonum & constitutionum Apostolicarum pro immunitate Ecclesiastica editarum (inter quas est maxime *Bulla cœne*) prætextus legis non receptæ aut promulgatæ nullus excuset, pro ut dicitur in *Bulla Urban. VIII.* Romanus Pontifex hæc formalibus: *etiam sub prætextu, quod Bullæ seu constitutiones Apostolicæ non fuerint publicatæ, vel usu receptæ aut contrario non abrogatæ.* Ac proinde *Bulla cœne* etiam in provinciis ubi promulgata non esset, quod ad ea, quæ in ea pro immunitate Ecclesiastica reali & personali statuuntur, certissime obliget & vim habeat Reiffenst. *h. t. num. 290.*

CAPUT IV.

De immunitate purè personali Ecclesiasticorum.

Quæst. 1051. an & qualiter Ecclesiasticæ personæ immunes sint à tributis merè personalibus?

R Esp. sunt immunes à tributis merè personalibus sive quæ in capita juxta personarum numerum sine respectu ad bona imponuntur, & capitaciones dicuntur, ut constat ex utroque jure ac præsertim canonico, dum in variis ejus decretis supra allegatis fit specialis mentio de immunitate personarum Ecclesiasticarum à collectis & exactionibus; & quidem quibuscunque, tum etiam, quia nemo tributum personale imponere potest nisi personæ sibi subjectæ, quales non sunt clerici respectu Magistratum sæcularium, adeoque etiam ratione status sui, vi cujus toti dedicati sunt cultui divino & ministeriis spiritualibus, adeoque incapaces ad lucrandum quid temporale, unde tributum illud solvant, vel si tale quid acquirant, id non lucri temporalis habeat rationem, sed tanquam congrua sustentatio reputetur, jure naturali eos exemptos esse ab hujusmodi tributis personalibus, ait Pirh. *l. c.*

Quæst. 1052. à quibus oneribus seu actionibus exercendis per se vel alios nomine suo, immunes sint Ecclesiastici ratione status sui?

1. **R** Esp. tales sunt ferè sequentes, ad quas compelli à potestate sæculari non possunt Clerici. Primò actiones sordidæ ac viles, dedecentes Clericos & statum Ecclesiasticum v.g. purgandi stabulum, mundandi cloacam, arenam effodiendi, comprotandi cæmenta constituentibus ædificia, & similes, de quibus in *l. maximarum c. de excusat. muner.* R. P. *Leur. Jur. Can. Lib. III.*

ad quas non tantum obligari non possunt ab alio, sed etiam sponte eas in se suscipere non possunt, utpote valde indecora statui & dignitati eorum, unde etiam juxta jus civile *l. placet. c. de SS. Eccles. l. 2. c. de Episc. & Cler.* ab iis immunes sunt, quinimo & juxta *cit. l. 2. § c. generaliter. c. juxta sanctionem. § c. placet. 16. qu. 1.* eorum familiarum & domesticorum, etiam mancipia, ut Delb. *c. 3. du. 10. n. 1.*

2. Secundò immunes sunt ab angariis & perangariis juxta *c. non minus. § auth. item nulla c. de Episc. & Clericis. § L. presbyteros. c. eod.* idque sive Angariæ surantur pro obsequiis personalibus præstitis propriis sumptibus, & perangariæ pro servitiis exhibitis alienis sumptibus; sive surantur Angariæ pro operis purè personalibus sive impendiis rerum & perangariæ pro operis personæ impendiis ejusdem exhibitis, ita ut sint munus seu onus mixtum. ut cum Sylv. *v. immunitas 1. q. 4. num. 16.* & Abb. in *c. non minus n. 10.* & communi Pirh. *h. t. num. 82.* Tenentur tamen Clerici ad angarias & perangarias similesque præstationes quæ ab antiquo ratione fundi vel contractus censuales debentur. ut cum Laym. *l. c. c. 6. n. 6.* Pirh. *l. c.*

3. Tertio ab oneribus quibusdam personaliter exhibendis non quidem inhonestis, minus tamen convenientibus statui eorum & avocantibus ab officiis divinis, sic immunes sunt ab agendis vigiliis (intellige etiam per substitutum) item à custodia murorum civitatis juxta *c. reprehensibilis. 23. q. 8.* nisi tamen adsit magna necessitas defendendi civitatem ab hostibus infidelibus, vel etiam fidelibus, ita ut sine clericorum ope non possint commode custodiri per solos laicos ut juxta *c. pervenit. h. t. Abb. ibid. n. 6.* ad quod tamen, ut Idem,

D d d d

com-

compellendi non sunt clerici per Judteem sæcularem, sed per Ecclesiasticum, nempe Episcopum. sic quoque non tenentur Clerici ad manibus pugnandum in bello etiam ob imminentem necessitatem, quia clericatus reddit illos inhabiles ad pugnandum. Abb. in c. 2. b. t. n. 5. juxta c. ex multa. de voto. & c. reprehensibile. ubi etiam redditur ratio: quia militum Christi est Christo servire, militum verò sæculi sæculo.

4. Quartò immunes sunt à præbendo hospitium militibus, ut habetur in l. 2. c. de Episc. & Cler. neque in ædibus propriis unà cum Clericis, quia sic gravarentur directè eorum personæ, neque in ædibus eorum patrimonialibus locatis laico, quia sic gravarentur eorum bona. ut juxta S. cong. Concil. super jurisdictione, apud Barb. jur. Eccl. l. 1. c. 39. §. 5, n. 70. Delb. c. 3. du. 2. f. 2. n. 1. & 2. Pirh. h. t. n. 85. Sed neque possunt cogi ad hospitandum secum in una domo patres, fratres & nepotes. quia & sic gravarentur eorum personæ. ut Ricc. p. 3. resol. 28. n. 1. & 2. Carol. de grass. de effect. Cler. eff. 3. n. 122. Dian. p. 3. tr. 1. resol. 32. Delb. l. c. n. 3. & 4. Contra de Marinis resol. quotid. c. 167. n. 4. quatenus is distinguit, ita ut procedat de ecclesiasticis constitutis in ordinibus sacris non verò constitutis tantum in minoribus, cum tamen jura & DD. indistinctè loquantur item contra Molfes. in summ. l. 1. tr. 22. c. 22. n. 166. & squillante de privileg. c. 9. n. 4. idem sic limitantibus, ut non teneantur illos hospitari in domo propria unà secum; teneantur tamen ad hospitandum eos in alia domo contributà ad hoc pecunià. non tamen eximuntur ab hospitio caritativo; cum hoc non sit onus, sed opus pium, ad quod ii ratione status perfectioris (cum commodè vel saltem sine magno incommodo possint) magis tenentur. Delb. l. c. n. 13. cum gl. in c. 1. b. t. v. hospitium.

5. Quinò ut compelli nequeant ad suscipiendam & exercendam tutelam & curam minorum, quamvis Clerici, etiam in sacris constituti, si velint, possint suscipere tutelam proximorum consanguineorum, non tamen dativam seu testamentariam. Episcopi verò & monachi nullam tutelam suscipere possunt, juxta l. generaliter. juncta auth. seq. c. de Episc. & Cleric. nisi tamen sit tutela miserabilium personarum, hanc enim omnes clerici, etiam monachi suscipere possunt; cum sit opus pium. ita Sylv. v. immunitas. 1. q. 4. n. 16. & 17. Pirh. n. 83. juxta c. ult. Dist. 86. & gl. ibid. v. tutela.

Quæst. 1052. qualiter personæ Ecclesiasticæ immunes sint à tractione causarum ad forum seculare tam in criminalibus quam civilibus spectantium.

Resp. ad hoc fuscè responsum esse lib. 2. ad tit. de foro competente. ubi etiam in specie de cognitione clericorum.

Quæst. 1053. an, à quo & per qualem injectionem manuum violentarum in personam Ecclesiasticam violetur immunitas Ecclesiastica personalis.

Resp. ad primum vel potius suppono tanquam indubitatum violari vel maximè dictam immunitatem per ejusmodi injectionem factam clerico vel monacho.

2. Resp. ad secundum violari à quocunque fiat hæc injectio. dum can. si quis svadente. 17. q. 4. utpote latissimè interpretandus, quia primò & per se est in favorem status Ecclesiastici, per particulas:

si quis comprehendit omnes eujuscunque sint sexus, ætatis, status, ordinis, conditionis, dignitatis. Atque ita inter cæteros mulieres & pueros etiam impuberes, modò sufficiens judicium rationis habeant ad peccandum mortaliter. juxta c. mulieres. & c. pueris. de sent. excom. Item Prælatos Ecclesiasticos quin & ipsos Episcopos, utpote quos etiam, ut Navar. in man. c. 27. n. 161. Sylv. v. Episcopus §. fin. etiam non expressos comprehendit excommunicatio generaliter lata cit. can. comprehendit quoque inter violatores dictæ immunitatis personalis videntur, qui mandato, consilio, auxilio concurrunt ad injectionem violentam manuum seu percussorem, saltem dum auxilio, consilio suo auxerunt intensivè voluntatem & conatum ad percipiendum, quia sunt verè causa percussoris. An verò cooperantes consulendo, mandando, incurant excommunicationem cit. canonis vide apud Delb. cit. c. 2. du. 4. de hoc fuscè agentem §. 11. & pluribus sequentibus.

3. Resp. ad tertium: per violentam injectionem manuum, quæ vel maximè committitur violatio immunitatis Ecclesiasticæ personalis, & incurritur excommunicatio canonis si quis svadente, intelligitur quævis injuriosa & contumeliosa actio exterior seu corporalis, etsi in rigore non violenta (sive manu sive pugnis, brachiis, pedibus) immediatè circa personam Clerici vel mediatè nimirum circa res ei adherentes exercita. quales actiones sunt non tantum Clerici occisio, mutilatio, vulneratio, percussio sive manu aut calce, sive ense, ligno &c. facta, verum etiam violenta ejus detentio in publica vel privata custodia, aliove loco appositis solum custodibus, ne elabatur, conpersio illius aquâ, salivâ, sordibus. Item ereptio ex manibus illius rei cujuspiam, aut pilci ex capite, detractio vestis à corpore; dum in his omnibus adhibetur violentia. secus est canon adhibita v. g. clam aut per fraudem abscindendo marturium Clerico, auferendo ei dormienti vestes, nisi tamen id fiat directè ea intentione includendi in eo loco, ut egredi nequeat, pro ut in hoc casu non incurri excommunicationem canonis si quis svadente (adeoque, ut ex hoc ipso sequi videtur, nec violationem immunitatis Ecclesiasticæ personalis, utpote ob quam inductam ex motivo religionis, violatam statuitur dicta excommunicatio) docent Cajet. v. excommunicatio. c. 10. notab. 2. Molin. tr. 3. de just. d. 51. Suar. de cens. d. 22. f. 1. n. 31. & alii, quos citat & sequitur Delb. c. 2. du. 4. f. 6. num. 7. attestans de communi. Item tales actiones sunt injectio manuum in equum cui insidet Clericus, occidendo, vulnerando, percipiendo, aut per retentionem fræni sistendo equum. eò quòd licet tales & similes violentiæ clerico illatæ graves non sint respectivè ad ejus personam, graves tamen sint & mortaliter peccaminosæ comparativè ad honorem illius ita Delb. l. c. n. 12. remittens ad Sylv. v. excommunicatio. 6. n. 5. Nav. c. 27. n. 77. Avil. de cens. p. 2. c. 5. d. 3. n. 12. Extendenda quoque hæc de violatione illa immunitatis per violentam injectionem manuum ad ipsum Clericum percussum, dum consentit in sui percussorem (etsi fortè ob inde excommunicationem, saltem ipso facto, non incurrat, ut Nav.) modò ea ignominiosa sit ordini Clericali siquidem hæc immunitas personalis à percussione Clerici statuta, uti & cit. can. conditus non tam in favorem Clerici quàm Ordinis Clericalis unde licet percussio illa violenta non sit, si tamen ignominiosa sit statui Clericali, violatur adhuc

adhuc dicta immunitas. Quare idem dicendum de clerico ex ira vel passione, per militiam tamen & injuriosè occidente, vulnerante, percussente se ipsum, uti id de excommunicatione ab eo propterea incurrenda astruit Delb. *cit. c. 2. du. 4. f. 8. à n. 1.* Item extendenda sunt ad percussorem Clerici illam bene meriti, dum ea fit injusto modo. v. g. dum meritis mortem vel correctionem puniretur à iudice non suo, vel etiam à Iudice quidem suo, sed modo indebito v. g. si clericus puniretur vel corrigeretur per laicum, monachus à Prælato suo per non monachum sed per purum laicum. ita quò ad excommunicationem incurrendam Delb. *lc. f. 9.*

4. Resp. quartò: nomine clerici in ordine ad violandam immunitatem dictam per injectionem illam incurrendamque excommunicationem hic intelliguntur omnes primà tonsurà initiati ab Episcopo. etiam si conjugati, modò cum una eademque virgine & habitum & tonsuram clericalem deferentes ut Henric. *l. 13. de excom. c. 49. n. 1. lit. K. Navar. l. c. n. 80.* Delb. *l. c. du. 4. f. 3. n. 4.* Arg. *c. unic. de cler. conjug. in 6.* Item etiam si sint excommunicati, suspensi irregulares, depositi verbaliter, quia tales adhuc gaudent privilegio canonis & fori. Angel. *v. degradatio n. 1. Sylv. v. eod. n. 8.* Navar. *l. c. n. 78.* Delb. *l. c. n. 9.* Item Clerici mortui, quia si quis clericum mortuum percussit, incurrit excommunicationem canonis. ut docent Felin. in *c. à nobis de sent. excom. n. 4.* Tolet. *l. 1. c. 31. n. 6.* Delb. *l. c. n. 9.* Item Clerici milites religiosi v. g. commendatarii Nav. *l. c. consil. conf. 13. de regular. Delb. n. 10.*

Ecce non intelliguntur clerici omni privilegio clericali nudati. quales sunt clerici bigami, qui sub eptis primà tonsurà aut etiam minoribus tantum ordinibus cum duabus vel cum una vidua vel ab alio corrupta contraxerunt & consummarunt matrimonium, non tamen ii, qui in factis ordinibus constituti contraxerunt invalidè, aut contractum consummaverunt; quia hi juxta *e. super. c. à nobis de bigamis.* verè bigami non sunt. Delb. *l. c. à n. 11.* Secundò Clerici conjugati, dum neque habitum neque tonsuram deferentes nulli Ecclesiæ deserviunt ut Delb. *num. 15.* juxta *c. unicum. de cleric. conjug. & Trid. sess. 23. c. 6. de reform.* quod tamen aliqui limitant ad percussentem clericum quem sciebat clericum. Delb. *n. 19.* Tertiò qui se transferunt ad actum omnino contrarium clericatui v. g. ad militiam, ad mercaturam, saltem si tertiò moniti non desistant. *c. fin. de vita & honest. cler. Delb. à n. 17.* quò etiam spectant clerici conjugati vel habitum deferentes exercentes publicè officium lenonis aut cautionarii, si tertiò moniti ab Episcopo non desistant, vel postquam desisterunt idem officium reassumunt, secus si conjugati non sunt & habitum non dimiserunt, tunc enim adhuc gaudent privilegio canonis & fori, & juxta *Clem. 1. de vita & honest. cler.* ita Delb. *l. c. n. 48. & 49.* Item per annum exercentes artem ignominiosam ludionis, mimi, parasiti, nam & hi perdunt omnia privilegia clericalia, etiam intra annum, si tertiò moniti ab Episcopo non desistant, quod tamen aliqui restringunt ad clericos in minoribus constitutos, qui clericatui renunciare possunt. Vide Delb. *n. 50. & 51.* Ac denique etiam clerici in sacris constituti qui diviso habitu

seditionibus atrocibus & iniquis bellis se miscant, utpote qui etiam ante monitionem Episcopi amittant privilegium canonis Delb. *n. 39.* juxta *c. cum non ab homine & c. perpendimus.* de sent. excom. Quartò Clerici facti hæretici, Apostatae, schismatici, Delb. *n. 20.* remittens ad Cajet. *v. Excommunicatio. c. 10. vers. notab. septimò.* uti & degradari realiter, vel depositi verbaliter, si sint incorrigibiles, ut Avila *de censib. p. 2. c. 5. d. 3. du. 13.* atque ita recensitos percussentes non violare immunitatem clericalem personalem bene infertur, ex eo, quò percussi non gaudeant privilegio canonis.

5. Resp. denique: nomine monachorum ob quorum percussorem pœnas canonis incurrunt & violant immunitatem personalem eorum percussores, veniunt omnes religiosi professi alicujus religionis approbatæ, veniunt item conversi & conversæ et si professionem stricte talem in aliquibus religionibus non emittant Delb. *l. c. du. 4. sect. 4. n. 4.* juxta *c. ex tenore. de monialibus c. d. dubium de sent. excom. juncta gl. ibidem v. converso.* adeoque multò magis scholastici, coadjutores temporales & spirituales societatis utpote per vota emissa post novitium effecti veri & in rigore religiosi. Item veniunt Novitii, dum & hi in favorabilibus nomine religiosorum comprehenduntur, eorum gratias & privilegia participant, ita ut etiam ob delicta enormia à Iudice seculari judicari & puniri non debeant Nav. *l. 1. cons. 5. de for. compet.* Item tertiarii Ordinis S. Francisci & dominici. ut Nav. in *man. c. 27. n. 9.* contra Cajet. *v. excomm. c. 10. not. 7.* Quod tamen rectius distinguit, Delb. *l. c. n. 9.* ut certò procedat, si editis tribus votis substantialibus verè religiosi sint, viventes sub regula & jurisdictione Ordinis mendicantium, secus verò si religiosi proprie non sint, sed solum ad dictam religionem, cui vel bona sua obtulerunt, vel etiam cujus habitum & regulam susceperunt. procedat quoque de iis si collegialiter vivant, ut cum gl. in *cit. c. non dubium.* Mol. *tr. 3. d. 50. n. 4.* Avil. *lc. d. 2. du. 11.* Suar. *d. 22. f. 1. num. 20.* & alii apud Delb. *l. c.* secus tamen, si in privatis domibus habitant. ut Rodriq. *Tom. 2. qq. regul. 9. 5. a. 5.* ex Leone X. Item veniunt fratres laici et si verè religiosi non sint, qui mutato tamen habitu seculari, & assumpto regulari, quamvis distinctò à cæterorum religiosorum habitu, alicui religioni vel Ecclesiæ se dicant, emissò voto simplici, saltem continentia, & interdum etiam obedientia & paupertatis Nav. *l. 3. cons. 7. 12. & 81. de regul. Delb. l. c. n. 12. n. 14.* secus esse dicens de oblati, qui nulla facta habitus mutatione absque emissionem alicujus voti in domibus suis manent; et si bona sua religioni dicant. Item veniunt Eremitæ non tantum qui veri religiosi sunt, sed etiam qui edito voto, vel alia obligatione suscepta apud Prælaturam Ecclesiasticam ordini vel Ecclesiæ alicui speciatim addicti sunt. secus est de iis qui solitarie viventes nullam talem obligationem habent, cum ii pro secularibus habeantur nullisque Ecclesiasticorum privilegiis gaudeant. ita cum Mol. *l. c. d. 58. num. 4.* Rodriq. *Tom. 22. qq. regul. 9. 63. a. 4.* Cönnick. Sylv. Nav. & aliis, Delb. *à n. 15.*